

Hoopij.

Vanwege den Koning.

De Hooghe Raad van Adel,
gebruik makende van de magt
aan denzelven verleend, bij
besluit van den 20^{en} Februarij 1856,
bevestigt bij dezen de gemeente
van Haalsteren, ingevolge
het door haar gedaan verzoek,
in het bezit van het vanolgen-
de wapen.

Zijnde van azuur, beladen
met een man te paard, hou-
dende in zijn linker hand
een borstbeeld en omkijnde
naar een man, welke achter
het paard te zijt te loopen,
onder het paard een ledig
schildje alles van Goud.

Gedaan in 's Gravenhage, den
16 Julij 1857.

(get.) Mart. d. E. Grojst
Twe ordonnantie van de Hooghe Raad
van Adel te Haalsteren van den

t. a. p. werd afgebeeld en hier nog eens wordt opgenomen, zal aantonen, dat thans geheel naar de oude voorstelling is te werk gegaan.

Hiermede is het „buitenmodelsch” wapen uit de wereld en vervangen door een, dat voldoet aan de eischen der heraldiek.

Wij laten hier nog den tekst van het eerste Koninklijk Besluit volgen, dat thans buiten werking is gesteld.

Van wege den Koning.

De Hooge Raad van Adel,

gebruik makende van de magt aan denzelven verieend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigd bij dezen de Gemeente van Halsteren, ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende wapen :

Zijnde van lazuur, beladen met een man te paard, houdende in zijn linkerhand een borstbeeld en omziende naar een man, welke achter het paard schijnt te loopen, onder het paard een ledig schildje, alles van goud.

Gedaan in 's-Gravenhage den 16 Julij 1817.

(Get.) Maxⁿ. L. d'Yvoy van Mijdrecht.

Ter ordonnantie van den Hoogen Raad,

(Get.) de Wacker van Zon,

Secretaris.

Halsteren.

J. W. A. GOMMERS.

*onjuist
verloren*

OB

Habsken 1814

's Gravenhage den 17 November 1816.

Daar er tot heden van U bij den *Hoogen Raad van Adel* nog geen adres is ingekomen, 't zij om de confirmatie en enregistratie van het door Uwe gemeente te voren of thans nog gevoerd wordende *wapen*, of wel (indien dezelve tot heden geen wapen heeft gevoerd) om er in het vervolg een te mogen voeren; — en het *Zijner Majesteits* begeerte is, dat daarin geëijkvormigheid bestaat;

Heeft de *Hooge Raad van Adel* voornoemd, mij geautoriseerd, UWelEd. aantschrijven en te verzoeken, zoo als ik de eer heb bij deze te doen, om als nog binnen den tijd van *veertien dagen* na dato dezes, aan de oproeping door gemelden Raad deswegens gedaan (geplaatst in de *Staats-Courant* van den 12den Januarij 1815 n°. 10) te voldoen, ten einde dezelve door Uwe nalatigheid niet langer verhinderd worde in het obtemporeren van 's *Konings* last in deze.

De Secretaris van den Hoogen Raad van Adel,

OB de adressen met de *Wacker van den*
franco ingezonden worden

4 April 1905

N°. 45.

*Wij Wilhelmina, bij de gratie Gods,
Koningin der Nederlanden, Prinses van
Oranje-Nassau, enz., enz., enz.*

Beschikkende op het aan Ons gericht verzoekschrift van het bestuur der gemeente HALSTEREN, provincie NOORDBRABANT, strekkende om, met verbetering van de fouten, ingeslopen in het wapen, in welks bezit die gemeente den 16 Juli 1817 door den Hoogen Raad van Adel werd bevestigd, nader te worden bevestigd in het bezit van een eigen wapen, volgens de daarvan gegeven beschrijving;

Gelet op het besluit van den Souvereinen Vorst van 24 December 1814 No 33 en op de Koninklijke besluiten van 20 Februari 1816 No 69 en 3 Januari 1818 No 91;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 31 Maart 1905, Afd. A.S. No 307;

HEBBERN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN :

- 1e. met verbetering in zooverre van het wapen, in welks bezit de gemeente HALSTEREN, provincie NOORDBRABANT, den 16 Juli 1817 door den Hoogen Raad van Adel werd bevestigd, die gemeente nader te bevestigen in het bezit van een eigen wapen, waarvan de beschrijving luidt als volgt :
- doorsneden, I in azuur St Maarten te paard, met zijn zwaard een stuk van zijn mantel snijdende om het te geven aan een achter hem aanloopenden naakten bedelaar, alles van goud; II wederom doorsneden, 1. gedeeld a in sabel een gouden leeuw getongd en genageld van keel,
- b. in goud drie palen van keel, 2. in sinopel drie maliën van zilver;

2e aan voornoemde gemeente vrijstelling te verleen van de terzake dezer nadere wapenbevestiging verschuldigde taxe.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit.

Het Loo, den 4 April 1905,

(get.) W I L H E L M I N A.

De Minister van Justitie,

(get.) J.A. LOEFF.

Overeenkomstig het oorspronkelijke,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Justitie,

(get.) A.D.F. de V r i e s.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal voornoemd,

De Minister van Justitie,

Gezien het Koninklijk besluit van den vierden April des jaars negentien honderd en vijf nummer vijftien veertig;

VERKLAART:

dat de gemeente Halsteren, provincie Noordbrabant, daarbij nader bevestigd is een het bezit van een eigen wapen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

waard, met zijn zwaard een steek van zijn mantel vrijden de
bedelbaar, alles van goud; II wederom doorsneden, 1 goudeld;
die pater van heil; 2 in singel drie malen van silber.

doorsneden, I, in azuur St. Maarten te
om het te geven van een achter hem aanlopende maakten.
in sabel een gouden kruis, getoogd in goudeld van heil; 6. in goud

Geregistreerd bij de eerste Afdeling Algemeen bestuur,
van het Departement van Justitie.
te 's Gravenhage, den 17. April 1905.

te 's Gravenhage, den vierden April des jaars 1905 vijf.

De Minister voornoemd,
J. A. K. K.

No. 216
165

HALLBERGEN
Opgedr. van

Nota. Wordt verzocht bij het beantwoorden van dit stuk, den datum en het nummer van hetzelfde, naauwkeurig uit te drukken.

's GRAVENHAGE, den 24 July 1815

[Handwritten signature]

Gaal der Bijlagen.

Overeenkomstig het door U Wel Ed. daar toe gedaan verzoek en het besluit van Zijne Majesteit, bij den Hoogen Raad van Adel opgemakt zijnde, de akte van confirmatie nopens het voeren van een wapen, heb ik, als door gemelden Hoogen Raad daartoe geautoriseerd de eer, dezelve akte aan U Wel Ed. nevens dezen te doen toekomen, met informatie, dat de door Zijne Majesteit daarvoor bepaalde taxe en leges te samen bedragen de somma van *[Handwritten signature]*

De Secretaris van den Hoogen Raad
van Adel.

[Handwritten signature]

Aan het Gemeeente Bestuur

[Handwritten signature]

t. a. p. werd afgebeeld en hier nog eens wordt opgenomen, zal aantoonen, dat thans geheel naar de oude voorstelling is te werk gegaan.

Hiermede is het „buiten-modelsch” wapen uit de wereld en vervangen door een, dat voldoet aan de eischen der heraldiek.

Wij laten hier nog den tekst van het eerste Koninklijk

Besluit volgen, dat thans buiten werking is gesteld.

Van wege den Koning.

De Hooge Raad van Adel,
gebruik makende van de magt aan denzelven verieend,
bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigd bij
dezen de Gemeente van Halsteren, ingevolge het, door
haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende
wapen:

Zijnde van lazuur, beladen met een man te paard,
houdende in zijn linkerhand een borstbeeld en omziende
naar een man, welke achter het paard schijnt te loopen,
onder het paard een ledig schildje, alles van goud.

Gedaan in 's-Gravenhage den 16 Julij 1817.

(Get.) Max^o. L. d'Yvoy van Mijdrecht.

Ter ordonnantie van den Hoogen Raad,

(Get.) de Wacker van Zon,
Secretaris.

Halsteren.

J. W. A. GOMMERS.

TWEE GEBEDENBOEKJES DER XVIE EEUW.

In „het Jaarboekje van Jos. Alb. Alberdingh Thijm” Nieuwe Reeks 1905, heb ik een handschrift beschreven en gepubliceerd, dat voorkomt in een 16^e eeuwschen gebedenbundel.

De inhoud des bundels bestaat achtereenvolgens uit „een devoot Boecxken van die Neghen Choren der Enghelen . . .”, — „Die gulden Letanien”, — twee geschreven Codices, — en een incunabel uit het jaar 1500. In genoemd jaarboekje publiceerde ik den eersten der beide codices. Voor eene bespreking der twee boekjes, die in den bundel voorop staan, acht ik meest geschikt het tijdschrift *Taxandria*.

Wat buiten mijne competentie valt, blijve natuurlijk onbesproken; zoo wat den druk betreft, vrage men mij b.v. geen opmerkingen van zuiver typografischen aard.

„Dit is een deuoot // Boecxken / van die Neghen Chore der // Enghelen / van die heylighe Drievul // dieheyt en van die Seuen bloetstor // tinghen ons liefs Heere Jesu Chri // sti. Alle Menschen orbaerlijck // die gaen willen totten heyli // ghen Sacramente”. Zoo luidt de volledige titel van het eerste der twee boekjes. Het formaat van het „Boecxken” is 8°; daar geheel de eerste bundel in één band is omsloten, geldt dit natuurlijk ook van „Die gulden Litanien”.

Maar beschouwen we dien band eerst wat nader! 't Is nog de 16e eeuwsche, de oorspronkelijke: leer op eiken borden — koperen sloten; — hier en daar is hij wat beschadigd; de randen zijn versierd met heiligenfiguurtjes¹⁾, kleine crucifixen en loovertjes: 't een boven 't ander, twee of driemaal afwisselend ingeprent; ook ziet men er meermalen het getal 1556. Daar nu in dat

¹⁾ Waaronder respectievelijk de namen: Maria — S. Catri — S. Bern.

Tasc B = I
(1905)

consuetudinibus patrie, omnibus privilegiis crucis sumpte vel assumende, omnibus exceptionibus, cavillationibus doli mali, que nobis vel nostris successoribus quantum ad aliqua premissorum infringenda prodesse possent et dictis religiosis nocere vel obesse, illi quoque juri, quo cavetur quod non debeat valere renuntiatio generalis. In quorum omnium testimonium et memoriam sempiternam sigillum nostrum presentibus est appensum. Et nos Willelmus, dominus de Strine, miles, Willelmus filius Hughemanni, Godefridus de Bergis, Egidius de Breda, Bernardus, Sigebertus de Ulvenout, Henricus, dictus Evergeer et Gerardus de Tichgelt predicti ad petitionem ipsius domini Rasonis, domini de Liedekercke et de Breda sigilla nostra presentibus apponimus in testimonium omnium premissorum.

Datum anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo in Nativitate beati Johannis Baptiste.

Abdij Bornhom. Origineel perkament met negen afhangende zegels, waarvan drie geschonden.

(Wordt vervolgd.)

GEMEENTEWAPEN VAN HALSTEREN.

Op bladzijde 310 van den 2^{den} jaargang van dit tijdschrift, waar o.m. gesproken wordt over het gemeentewapen van Halsteren, wordt de vraag gesteld of er goon roden zou zijn om wapenverandering aan te vragen en zoo dit „buitenmodelsch” gemeentewapen door een beter te veyangen.

Naar aanleiding daarvan besloot de gemeenteraad alhier in zijne vergadering van 15 December 1904, een daartoe strekkend verzoekschrift tot H. M. de Koningin te richten.

Bij Koninklijk besluit van 4 April 1905 no. 45 werd de gemeente Halsteren nader bevestigd in het bezit van een eigen wapen, waarvan door den Minister van Justitie het volgende diploma werd uitgereikt.

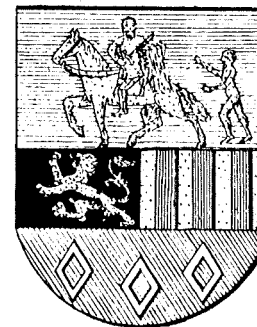
De Minister van Justitie,

Gezien het Koninklijk besluit van den vierden April des jaars negentien honderd en vijf, nummer vijf en veertig,

Verklaart

dat de gemeente Halsteren, provincie Noord-Brabant, daarbij nader bevestigd is in het bezit van een eigen wapen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

doorsneden, I, in ten te paard, met stuk van zijn om het te geven hem aanloopen-delaar, alles van om doorsneden 1 een gouden en genageld van drie palen van drie maliën van

azuur, St. Maar-zijn zwaard een mantel snijdende aan een achter den naakten begoud, II, weder-gedeeld a in sabel leeuw, getongd keel, b in goud keel, 2 in sinopel zilver.

's-Gravenhage den zeventienden April des jaars 1900 en vijf

De Minister voornoemd
(Get.) J. A. Loeff.

Geregistreerd bij de eerste afdeling algemeen secretariaat van het Departement van Justitie.

's-Gravenhage, 17 April 1905.

(Get.) A. D. W. de Vries.

Een vergelijking met het oude zegel der gemeente, gelijk dat p den tweeden jaargang van dit tijdschrift

HALSTEREN

HALSTEREN

Provincie : [Noord Brabant](#)

Opheffing : 1997 [Bergen op Zoom](#)

Toevoegingen : -

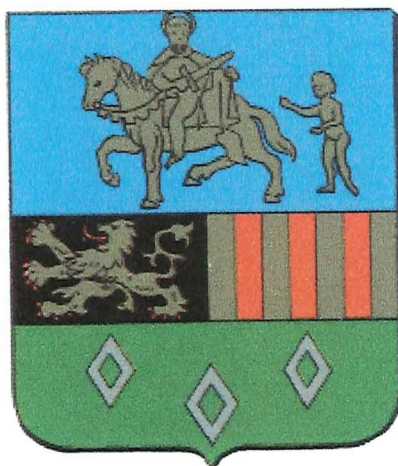
I : 16 juli 1817

"Van lazuur beladen met St.Maarten te paard, gevende een hoofd aan een achter hem lopende bedelaar; voor het paard een schildje, alles van goud en staande op een terras van hetzelfde."

NB : In het register is geen tekst vermeld, alleen een tekening

II : 4 april 1905

"Doorsneden : I in azuur St.Maarten te paard, met zijn zwaard een stuk van zijn mantel snijdende, om het te geven aan een achter hem aanlopende naakte bedelaar, alles van goud, II wederom doorsneden : i) gedeeld a) in sabel een gouden leeuw, getongd en genageld van keel, b) in goud 3 palen van keel; 2) in sinopel 3 maliën van zilver."

De gemeenteraad stelde op 23-10-1980 de volgende vlag in:

B.M. 20 3-46

Rechtsgeding om gemeentewapen van Halsteren

(Van onze verslaggever)

HALSTEREN - De gemeente Halsteren en de B.V. Nederlandse Speciaal Drukkerijen in Delft blijven aan het bakkeleien over de juistheid van de afdruk van het gemeentewapen op stickers. Als het aan B en W ligt zal de rechter hierover een uitspraak moeten doen.

In het najaar van 1978 bleek het college dat de B.V. stickers

met het gemeentewapen de uitbrengen waarvan de kleuren heraldisch niet verantwoord waren. Dat laatste deelde het college aan de Delftse firma mee als opmerking bij de toegezonden proefdruk.

Enige tijd daarna kwamen de stickers op het Halsterse gemeentehuis aan. Toen bleek dat aan het euvel niets gedaan was, de tong en de nagels bleven niet gekeeld.

Het college besloot daarop de kosten, iets meer dan tweeduizend gulden, niet te betalen. De B.V. Nederlandse Speciaal Drukkerijen liet in juni de gemeente dagvaarden. B en W vragen nu de raad een rechtsgeding tegen de B.V. aan te gaan. Het voorstel komt aanstaande donderdag aan de orde tijdens de raadsvergadering.

Halsteren schuwt rechtzaak niet

Mislukte stickers nu prestigekwestie

(Van een onzer verslaggevers)

HALSTEREN - Het gemeentebestuur van Halsteren heeft de Nederlandse Speciaal Drukkerijen uit Delft een laatste aanbod gedaan om de betaling van de mislukte stickers van het gemeentewapen in de vorm van een minnelijke schikking te regelen. Accepteert de Delftse drukkerij dit aanbod niet, dan laat de gemeente de betaling van deze stickers op een rechtszaak aankomen.

De laatste minnelijke schikking die het college van B en W nu aan de drukkerij heeft voorgesteld is dat de gemeente, alsnog de rekening van het drukken van de stickers betaalt - een bedrag van 2.006 gulden - maar niet het renteverlies en de kosten die de drukkerij de afgelopen twee jaar heeft gemaakt om haar geld te krijgen. Die bijkomende kosten belopen een bedrag van ruim zevenhonderd gulden.

De kwestie van de stickers van het Halsterse gemeentewapen dateert uit de herfst van 1978 toen de gemeente opdracht gaf tot het drukken van de plakplaatjes. Bij de proefdruk werd toen al geconstateerd dat de kleuren „heraldisch” niet verantwoord waren. Om precies te zijn heette het dat „de tong en nagels niet waren gekeeld”, een uitdrukking die inmiddels een eigen leven is gaan leiden in het Halsterse. Dit is wel dat ook bij de definitieve druk de kleuren niet deugden en dat was voor de gemeente aanleiding om de rekening van de Delftse drukkerij niet te betalen. De drukkerij heeft nu op haar beurt bedreigd er een rechtszaak van te maken.

Burgemeester H.J. Hendriksen gaf gisteravond in de Halsterse raadsvergadering onomwonden toe dat de stickers voor het college van B en W een prestigezaak zijn geworden. „We wachten nu op een reactie op ons aanbod. Als ze dat niet accepteren moet de rechter de knoop maar doorhakken. Per slot van rekening zijn zij fout geweest en dan gaat het ons wat te ver om in

alles toe te geven. De liefde moet van twee kanten komen, zullen we maar zeggen”, aldus raadsvoorzitter Hendriksen. Overigens meenden verschillende raadsleden dat de gemeente deze kwestie om een bedrag van goed zevenhonderd gulden wel erg ver op de spits drijft. „Ik ga me toch wel afvragen: waar zijn we dan als gemeente mee bezig als we ons over een bedrag van even zevenhonderd gulden zo druk maken”, stelde de heer J. Mens (Werknemerspartij), maar uiteindelijk stemde toch de voltallige raad in met de door B en W gekozen strijdwijze.

De raad kreeg gisteravond van burgemeester Hendriksen de toezegging dat het college van B en W voor 1 januari 1981 met een uitvoering prioriteitschema komt voor in de toekomst uit te voeren plannen. Het is de bedoeling dat in dit prioriteitschema onder meer wordt aangegeven op welke manier het batig saldo over 1979 (261.000 gulden) wordt besteed. Met deze toezegging voorkwam Hendriksen voorstellen vanuit de raad om dit batig saldo te reserveren voor projecten als de bouw van een nieuw gemeentelijk administratiekantoor en van een overdekt zwembad.

De Stem 22-1-80

B.M. de J-00

Rechtsgeding om gemeentewapen van Halsteren

(Van onze verslaggever)

HALSTEREN - De gemeente Halsteren en de B.V. Nederlandse Speciaal Drukkerijen in Delft blijven aan het bakkeleien over de juistheid van de afdruk van het gemeentewapen op stickers. Als het aan B en W ligt zal de rechter hierover een uitspraak moeten doen.

In het najaar van 1978 bleek het college dat de B.V. stickers

met het gemeentewapen wilde uitbrengen waarvan de kleuren heraldisch niet verantwoord waren. Dat laatste deelde het college aan de Delftse firma mee als opmerking bij de toegezonden proefdruk.

Enige tijd daarna kwamen de stickers op het Halsterse gemeentehuis aan. Toen bleek dat aan het euvel niets gedaan was, de tong en de nagels bleven niet gekeeld.

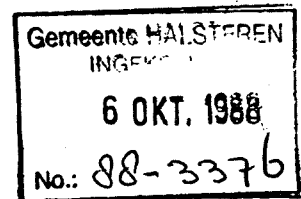
Het college besloot daarop de kosten, iets meer dan tweeduizend gulden, niet te betalen. De B.V. Nederlandse Speciaal Drukkerijen liet in juni de gemeente dagvaarden. B en W vragen nu de raad een rechtsgeding tegen de B.V. aan te gaan. Het voorstel komt aanstaande donderdag aan de orde tijdens de raadsvergadering.

STREEKARCHIEF NASSAU-BRABANT

12

OMVAT DE GEMEENTEN:

Dinteloord en Prinsenland - Fijnaart en Heijningen - Halsteren - Hooge en Lage Zwaluwe - Huljbergen - Klundert
Nieuw-Vossemeer - Ossendrecht - Oud en Nieuw Gastel - Putte - Rijsbergen - Steenberghe - Willemstad
Woensdrecht - Wouwe - Zevenbergen - Zundert

De heer J. Buijk,
Gemeentehuis,
Postbus 8,
4660 AA HALSTEREN.

Uw kenmerk

Uw brief van

Ons kenmerk
392/88 J.

Datum
5 oktober 1988

Onderwerp **Ontwerp-briefhoofd.**

Geachte heer,

Het mij om commentaar en advies toegezonden briefhoofd geeft mij reden tot het maken van de volgende opmerkingen.

Het gemeentebestuur is vrij om het gemeentewapen al of niet gewijzigd te gebruiken. Afwijking van het officieel vastgestelde wapen zal voor de Hoge Raad van Adel aanleiding zijn daarover een negatief oordeel te geven.

Het nu ontworpen wapen is een zware vermindering van het officiële wapen: de leeuw staat slechts half afgebeeld, de drie maliën zijn op één lijn gebracht. Vanuit heraldisch oogpunt is het ontwerp zonder meer af te keuren.

Boven het wapen worden de drie maliën herhaald. Kennelijk worden deze beschouwd als het kenmerk voor de gemeente Halsteren. Dit zijn echter figuurtjes, die vaak voorkomen in de wapens van de markiezaats-gemeenten. Zij zijn zeker niet typisch voor de gemeente Halsteren.

Het geheel komt mij over als een eigentijds bedoeld logo met gebruikmaking van een traditioneel gemeentewapen; een combinatie die bijna zeker tot mislukken gedoemd is.

Wanneer men eraan hecht het wapen af te beelden, adviseer ik de officiële afbeelding te gebruiken. In het briefhoofd kan het silhouet van Halsteren, dat ik wel aardig vind, worden opgenomen zoals in het ontwerp is gedaan.

Nog een kleine opmerking betreffende de informatie, die op het briefpapier is opgenomen. Ik mis daarbij het bezoekadres.

Ik doe hierbij het ontwerp retour, waarop ik wat opmerkingen heb gezet, die bij mij opkwamen, toen ik het geheel zag.

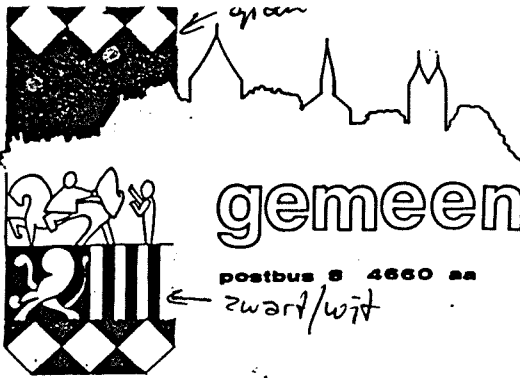
Het spijt mij een vrij negatief oordeel over het ontwerp te moeten geven. Ik hoop, dat - desgewenst in goed overleg met de ontwerper - uiteindelijk een verantwoord "Halsteren" briefhoofd tot stand zal komen.

Met vriendelijke groeten,

De streekarchivaris.

Bezoekadres: Prins Hendrikstraat 4, Zevenbergen, 01680 - 27930
Postadres: Postbus 140, 4760 AC Zevenbergen

R. Jacobs.

gemeente halsteren

postbus 8 4660 aa halsteren telefoon 01641 2852

giro 1067313
bank:
bank voor nederlandse gemeenten
den haag
postrekening bank 1061
bankgiro 28 50 03 275

↑
staat er in de
hoek gedrukt.

↑
groen of

ons kenmerk
bijlage(n)
onderwerp

uw brief van
uw kenmerk

halsteren,

datum

wordt boven
al vermeld.

deze gegevens in één lijn brengen, dan kunnen alle daarbij
behorende gegevens daaronder ook in één lijn worden getypt
(mocht het voor de typist!).

GEMEENTE

HALSTEREN

BESCHRIJVING WAPEN GEMEENTE HALSTEREN.

Doorsnede I. in azuur Sint Maarten te paard, met zijn zwaard een stuk van zijn mantel snijdende om het te geven aan een achter hem aanlopende naakte bedelaar; alles van goud

Doorsnede II. wederom doorsneden: 1. gedeeld in:

a. in sabel een gouden leeuw, getongd en genageld van keel

b. in goud drie palen van keel

2. in sinopel drie maliën van zilver.

BESCHRIJVING VLAG GEMEENTE HALSTEREN.

De gemeentevlag is rood-wit geblokt met in een der bovenhoeken het gemeentewapen.

Old school 24th 1854

19 October 1854
No. 1

Direct uit het Register der
Buitenlandse hit government
der Province Noord-Brabant.

De Gouverneur der Provincie Noord-Brabant,
Inzake het hebben van andere dingen
had van stuk, aan deze over meand No. 719
honderde vierde, om de gemenelijken van die
Provincie, derhalve in de Buitenlandse, over de
welke alrege melding en/of in de Buitenlandse
het inzien van de van de gemenelijken van
Provincie, derhalve gemenelijken, te adjuvanten in
daarom alrege te adjuvanten.

Off. d. d. 1854
aan de overme g.
aangegeven in de Buitenlandse, over
van de gemenelijken, gemenelijken in het Buitenland
de gemenelijken van de gemenelijken No. 719,
indien mogelijk, en indien niet anders
alrege meand, aan hem in de Buitenland, van
meand de gemenelijken.

My. d. d. 1854
19 October 1854

De Gouverneur der Provincie Noord-Brabant,
Inzake het hebben van andere dingen
had van stuk, aan deze over meand No. 719
honderde vierde, om de gemenelijken van die
Provincie, derhalve in de Buitenlandse, over de
welke alrege melding en/of in de Buitenlandse
het inzien van de van de gemenelijken van
Provincie, derhalve gemenelijken, te adjuvanten in
daarom alrege te adjuvanten.

Van het gemenelijken
aan de Buitenland

Provinciaal Bestuur van Noordbrabant.

A No. 43

's HERTOGENBOSCH, 23 Februari 1905.

2e AFDEELING.

1e BUREAU.

NOTA. Wordt verzocht bij het antwoord, dagtekening, letter, nummer, afdeling en bureau aan te halen.

Onderwerp:

Gemeentewapen Halsteren.

Bijlagen: 1

Ter voldoening aan de voorlaatste alinea van een schryven van den Minister van Justitie van 18 dezer n° 300, afd. A.S., heb ik de eer U dit schryven ter kennisneming toe te zenden.

U gelieve my dit schryven weder te doen worden eventueel by de toezending van een rechtstreeks aan den Minister te adresseeren verzoekschrift, als bedoeld in de laatste alinea van dat schryven.

DE COMMISSARIS DER KONINGIN
IN DE PROVINCIE NOORDBRABANT,

AB

AAN

HET GEMEENTEBESTUUR

VAN

HALSTEREN.

Provinciaal Bestuur van Noordbrabant.

No. *24*.

's HERTOGENBOSCH, *20 April* 1905.

te AFDEELING.

te BUREAU.

NOTA. Wordt verzocht bij het antwoord, dagtekening, letter, nummer, afdeling en bureau aan te halen.

Onderwerp:

gemeentewapen

Antwoord op brief van

..... 190 .

Bijlagen: *1 (metrol)*

*Ik heb de eer U hierna,
vens te doen toekomen een af-
schrift van het Koninklijk Besl,
datt van 4 dorer N° 45, houdende
nadere bevestiging van Uwe ge-
meente in het bezit van een
eigen wapen met het daarbij
bhoorend wapen-diploma.*

*Ik noodig U mit de te dien sake
verschuldigde leges en regelgelden
ten bedrage van *fl. 0.45* aan
mij over te maken.*

*De Commissaris der Koningen
in Noordbrabant,*

A. van der ...

*Aan
het Gemeentebestuur
van
Halsteren.*

*afgekomen 26 April 1905.
Sep: 1905.*

RYKSARCHIEVEN IN NOORDBRABANT.

A.Z. No. 180

's-HERTOGEBOSCH, 9 September 1935.

Namens het Bureau der Commissie voor de herdenking van het 750-jarig bestaan van 's-Hertogenbosch, heb ik de eer U hierby een banier met het wapen Uwer gemeente aan te bieden. De Commissie meent, dat het door U op prys gesteld zal worden zoodaende een herinnering aan de feesten dier herdenking te bezitten, omdat deze feesten de hoofdstad van Uw Provincie gegolden hebben.

Omtrent de samenstelling dezer banier moge dienen, dat de vorm eener banier -en niet van een vlag- gekozen is, om mogelyk geschil over het al dan niet bestaan eener gemeentelyke vlag of de wenschelykheid daarvan uit den weg te gaan.

Zy bestaat uit twee deelen. In de eerste plaats uit de elementen der provinciale vlag, gelyk deze by besluit van Ged. Staten van 13 Maart 1935 (Prov. blad No. 26) vastgesteld is, en welke vlag als een zinnebeeld aan alle gemeenten, in dezer provincie gelegen, gemeen is. Het voor iedere gemeente onderscheidend deel is het gemeentelyk wapen, dat in den bovenhoek op de eereplaats aangebracht is. De essentiele vormen en kleuren van deze wapens zyn aan de desbetreffende Kon. besluiten en die van den Hoogen Raad van Adel ontleend, of, zoo deze onvolledig of onduidelyk zyn, zooveel mogelyk daarby aangepast, waarby in de eerste plaats met de oude zegels der gemeenten rekening gehouden is. Overigens ben ik tot verdere inlichtingen voor ieder afzonderlyk geval gaarne bereid.

Het zou der commissie aangenaam zyn, indien deze banier zoo mogelyk een versiering van het interieur van Uw Raadhuis zou kunnen uitmaken en tevens tot opluistering van plaatselyke feesten dienen.

De Ryksarchivaris in Noordbrabant,

Aan
het Gemeentebestuur van

Halsteren

Halsteren A 1634

V. Gemeentewapen van Halsteren.

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Gezien het Koninklijk Besluit van den vierden april des jaar negentienhonderd en vijf, nummer vijf en veertig;

VERKLAART:

dat de gemeente Halsteren, provincie Noordbrabant, daarbij nader bevestigd is in het bezit van een eigen wapen, waarvan de beschrijving luidt als volgt:

doorsneden: I, in azuur St. Maarten te paard met zijn zwaard een stuk van zijn mantel snijdende om het te geven aan een achter hem aanlopende naakten bedelaar, alles van goud; II, wederom doorsneden, 1. gedeeld, a. in sabel een gouden leeuw, getongd en genageld van keel; b. in goud drie palen van keel; 2. in sinopel drie maliën van zilver.

's-Gravenhage, den zeventiende april des jaars 1900 vijf.

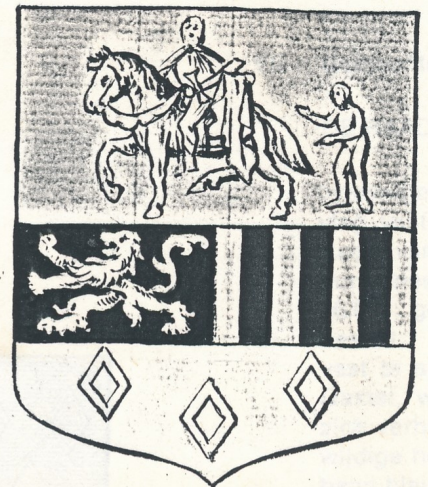
VI. Gemeentewapen van Wege

VANWEGE

De Hooge F
aan densel
bruary 1816
Gastel inge
bezit van he

**zijnde coup
deel** van gou
twee en een
van zilver, s
laden met d

Halsteren (gemunte)
doorsneden, I in azuur St.
Maarten te paard, met zijn
zwaard een stuk van zijn mantel
snijdend om het te geven aan
een achter hem aanlopenden
naakten bedelaar, alles van
goud; II wederom doorsneden,
1. gedeeld, a. in sabel een
gouden leeuw getongd en
genageld van keel, b. in
goud drie palen van keel,
2. in sinopel drie maliën
van zilver.
Zie o. 53.

1905 4 April
No. 45

5 / 5

IETS OVER GEMEENTEWAPENS.

(Wettelijke regeling. — HALSTREEN.)

In het Koninkrijk der Nederlanden is, evenals in de meeste andere staten, den Gemeenten het voeren van een wapen wettelijk voorgeschreven.

Niet altijd echter is dit zoo geweest.

De eerste mij bekende Wettelijke regeling is gemaakt door Keizer Napoleon I bij decreet van 26 Januari 1805. Zij leidde echter tot geen groot succes.

Dit lag voor een deel in het stil verzet tegen de Fransche overheersching, voor een ander deel, omdat men weinig gevoelde voor dezen op zich zelf alleszins juist maatregel. Maar het meest nog vond dit verzet hierin zijn oorzaak, dat men van de zijde van het Fransche Bestuur de aan de geschiedenis ontleende dorpswapens vervalschte door er den Franschen Adelaar op te plaatsen.

Na het herstel onzer Onafhankelijkheid begon de regeling opnieuw onder Koning Willem I en Staatsminister A. R. Falck.

De eerste Vorstelijke ordonnantie kwam uit Brussel onder datum 24 December 1814.

De uitvoering van de daarin gemaakte bepalingen werd opgedragen aan den kort tevoren gestichtten Hoogen Raad van Adel.

Reeds bij Besluit van 20 Februari 1816 werden er wijzigingen en aanvullingen aangebracht in de oorspronkelijke regeling.

Deze was nu zoodanig, dat elke betrokken Gemeente een voorstel tot wapenkeuze kon doen. De goed- of afkeuring berushte bij den Hoogen Raad van Adel. Die Raad kon ook desgewenscht het voorgestelde wapen wijzigen.

Feitelijk was elke Gemeente verplicht een aldus erkend Gemeentewapen te voeren.

Toch gingen nog slechts een naar verhouding betrèkkelijk klein getal Gemeenten ertoe over, een erkend Gemeentewapen aan te vragen.

Vele Gemeenten voerden een niet erkend wapen. Anderen kozen in 't geheel geen wapen.

Bij Koninklijk Besluit van 3 Januari 1818 werden deze hiervan vrijgesteld onder voorwaarde dat ze een Cachet gebruikten waarop of waaronder de woorden „Plaatselijk Bestuur van...” Ook de Gemeenten met een erkend Wapen moesten deze woorden eveneens onder 't hunne gebruiken.

Bij Koninklijke Besluiten van 22 December 1821 en 4 Maart 1823 werden de bestaande Wettelijke bepalingen nader aangevuld.

Deze aanvullingen hadden in hoofdzaak betrekking op het voeren van hetzelfde Wapen door twee of meer Gemeenten, wat men voorkomen wilde. Tevens hielden die aanvullingen een verbod in, om het Wapen van een nog levend erkend Adelijk Geslacht te gebruiken als Gemeentewapen.

Nog altijd bleven een aanzienlijk getal Gemeenten zonder erkend Wapen.

De Wetten van 4 Juli 1850, Staatsblad No. 57, en van 16 November 1852, Staatsblad No. 201 brachten hierin vrij plotseling verandering, ofschoon ze niet rechtstreeks betrekking hadden op het voeren van Gemeentewapens.

De eerste bepaalde n.l. dat de stembriefjes, die gebruikt werden voor de verkiezing van de Leden van den Gemeenteraad moesten zijn voorzien van een stempel met het Wapen der Gemeente.

De Gemeente, die nu geen wettelijk erkend Wapen bezat, liep dus gevaar op onwettig verklaring der Gemeenteraadsverkiezing.

De andere Wet regelde den Zilveren Ambtspenning van den Burgemeester, die aan de eene zijde moest dragen het Rijkswapen en aan de andere zijde het Gemeentewapen.

Dat laatste was natuurlijk niet mogelijk voor die Gemeente, die geen erkend wapen bezat.

Toch gingen nog niet alle Gemeenten ertoe over, een erkend Gemeentewapen aan te vragen. Want in 1887 verscheen een lijst van alle geregistreerde erkende en niet erkende Gemeentewapens. Hierop kwamen nog vele Gemeenten voor, die een nog niet erkend Wapen voerden. Slechts vier waren hieronder uit Noord-Brabant en geen enkele uit het vroegere Markiezaat van Borgen-op-Zoom.

In 1895 verscheen op die officiële lijst een tabel van aanvullingen en wijzigingen in de bestaande Wapens.

Als wij de bestaande wapens der Gemeenten, zooals ze in de officieele lijsten zijn opgenomen beschouwen, dan zien wij bij de meeste duidelijk hun historischen oorsprong, die veelal reikt in een ver verleden, zij het dan ook, dat bij vele in den loop der tijden eenige wijzigingen zijn ingeslopen die men uit geschiedkundig of heraldisch oogpunt zou willen hersteld zien.

Het is gemakkelijk te begrijpen, dat alle dusdanige wijzigingen niet door de welbewuste daad van het overheidsorgaan zijn aangebracht, al is dit van sommige wel degelijk het geval.

Bij het vernieuwen van stempels door een niet der zaken kundigen graveur zijn zeer zeker ook veranderingen ontstaan, die door de betrokken overheid niet gewild of geboden waren. De zegelafdrukken op oude stukken bewijzen dat, mijns inziens, hier en daar duidelijk.

De door de tijden heen zich vormende scholen in de beeldende kunst, onder wier invloed elke graveur zeker eenigermate leefde, hebben hiertoe het hunne bijgedragen.

In het algemeen spreken de Gemeentewapens eene symbolische taal, die uitdrukt een bron van geschiedenis der betrokken Gemeenschap. En zeer dikwijls staat die taal in nauw verband met den plaatsnaam.

Al is dit van alle niet bekend en vaker niet te bewijzen, toch leert de ervaring dat dit meestal zoo is. Meestal is dit ook bij die wapens, die oogenschijnlijk lijken op fantasie te berusten.

Als men vorscht in de Geschiedenisbronnen en in de Volks-overleveringen zelf, komt men tot die ervaring.

De gestelde overheid moet zich dan ook wel tweemaal bedenken, eer er overgegaan wordt een bestaand wapen te wijzigen of te vervangen door een ander, ook dan als het bestaande onbegrijpelijk lijkt en onhistorisch.

Wegnemen van bewijsbare ingeslopen veranderingen is natuurlijk juist, wanneer daarbij de wettelijke weg wordt gevolgd. Toevoegingen zijn nagenoeg altijd uit den booze. De gewijzigde Gemeentewapens bewijzen dit over het algemeen, als men ze ter dege onder studie neemt.

Zoo b. v. het Gemeentewapen van Halsteren. Ik heb voor me eenige afdrukken uit verschillende tijdperken. In beschrijving laat ik ze hier volgen:

fantasi

1. Een blauw veld, waarop in goud een geharnaste ruiter, die in zich omkeerende houding vanaf het paard een doods-hoofd op een schotel aanbiedt aan een achter het paard staanden geharnasten krijger. Op den ondergrond tusschen de voor- en achterpooten van het paard een wapenschild waarvan noch kleuren noch emblemten te onderscheiden zijn.

2. Een blauw veld, waarop een naakt-figuur (blijkbaar een vrouwenfiguur) die in de houding als boven, te paard een buste aanbiedt aan een ander naaktfiguur (blijkbaar mannelijk); tusschen voor- en achterpooten van het paard een blind wapenschildje; alles in goud.

3. Een blauw veld, waarop een man in omkeerende houding zit met een hoedje op, die een buste aanbiedt aan een achter het paard staanden man, 't hoofd met een calotje gedekt, beide gekleed in wambuis. Tusschen de voor- en achterpooten van het paard een blind wapenschild, alles in goud. Dit wapen komt ook voor in de lijst van 1887.

4. Een blauw veld, waarop Sint. Martinus die zijn mantel deelt en aanbiedt aan een mannetje met houten been; eveneens in goud.

5. Het tegenwoordige gemeentewapen.

Dit wapen is vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 4 April 1905 N°. 45. De officiële omschrijving luidt als volgt:

Doorsnede I. In azuur (blauw) St. Maarten te paard een stuk van zijn mantel snijdende om het te geven aan den achter hem aanlopenden naakten bedelaar, alles in goud.

Doorsnede II. 1ste deel, a. In sabel (zwart) een gouden leeuw, getongd en genageld, van keel (rood).
b. in goud drie palen van keel.

II. In sinopel (groen) drie maliën van zilver.

Doorsnede II van dit wapen zijn de schilden en kleuren van het Hertogdom Brabant („Leeuw“) en van 't geslacht Boutershem, zooals ze gezamenlijk later gevoerd werden, als wapenschild door de Heeren en Markiezen van Bergen-op-Zoom uit het geslacht van Glymes.

Het St. Martinusembleem behoort zeer zeker in het Gemeentewapen niet thuis, maar is waarschijnlijk genomen van het vroeger wapen van de R. K. Kerkgemeente.

Op de voor eenige jaren opgegraven oude doopvont, nu in de nieuwe kerk te Halsteren te zien, komt dit embleem in brons uitgevoerd voor. *)

Het archief der R. K. Kerkgemeente is, volgens de plaatselijke overlevering, een kleine eeuw geleden verbrand.

Uit die bron is dus de juiste herkomst niet meer te putten. Wellicht bevinden zich in het Bergen-op-Zoomsche Gemeentearchief nog wel stukken, die licht kunnen brengen. Halsteren heeft altijd in nauw verband gestaan met Bergen-op-Zoom. Ik vermoed echter dat de oude kerk van Halsteren in den beginne een St. Martinuskerk is geweest. Wel bestond er een kapel van St. Quirinus,**) den lateren patroonheilige, en een Quirinusbron aan den ingang der Oude Steenbergse baan bij Vogelenzang.

Door de goede zorgen van Pastoor van Gastel is deze het

*) Zou, wat op de zoo keurig herstelde doopvont nu Sint Martinus voorstelt oorspronkelijk wel als Sint Martinus bedoeld zijn ??? Daarover later.

**) „Sint Krijnskapelle“, even vóór Halsteren gelegen, was van zeer oude tijden af een van Halsteren gescheiden afzonderlijk gehucht. Nog in de 17^e eeuw komt het als zoodanig voor. (Noot van de Redactie.)

vroige jaar eenigszins hersteld en van een zeer passend bord ter aanduiding voorzien. *) (Bravo !!! (de Redactie). De plaats is thans voor ieder zeer gemakkelijk te vinden.

De kapel heeft waarschijnlijk gestaan kort in de buurt van de bron tusschen den Bergschen weg en de oude baan bij Vogelenzang. De vermoedelijke plaats is elk jaar, wanneer het land geploegd is en opgedroogd, nog heel goed te zien aan de grijze kleur van den grond in het zwarte bouwland en aan het steenpuin, dat er inzit.

Vroeger was het een druk bezochte bedevaartplaats waar volgens de overlevering vele miraculeuze genezingen verkregen zijn. Aan de kapel en het altaar waren inkomsten verbonden.

Het is mij niet bekend op welke wijze ze verdwenen is. Wellicht is de ondergang te wijten aan een of ander krijgsbedrijf in woelige dagen.

De oude kerk in 1457 voltooid, is omstreeks 1750 grootendeels herbouwd en vergroot. Waarschijnlijk is ze bij die gelegenheid „Quirinuskerk“ geworden en zijn de oude beneficiën van de Quirinuskapel op haar overgegaan. Zoo verviel het oude Kerkwapen.

Het Gemeentebestuur van Halsteren in lateren tijd vond dit in verschillende stukken, en zag dit aan voor het vroegere Gemeentewapen. Zoo kwam St. Martinus van het *Kerkelijk* in het *Burgerlijk* wapen.

De onder 1, 2 en 3 beschreven wapenschilden geven in hunne uitbeelding duidelijk aan, de door den tijd ingeslopen vermindering. De vernieuwing der gebruikte stempels is wellicht hiervan de oorzaak.

De beeldende kunst in het Westen heeft steeds sterk onder den invloed gestaan van de Vlaamsche scholen. De tijd waarin Rubens, Jordaens en anderen hunne sterk overdreven — in anatomischen zin — naaktfiguren schilderden, gaf ook aanleiding in de stempelsnijkunst dit voorbeeld te volgen.

De kunstige koperdiepdrukken uit dien tijd in boeken, op platen en kaarten bewijzen dit.

Waarom zou ook de stempelsnijder van het Gemeentewapen

*) De Kunstschilder G. VAN RAEMDONCK, die zoo welwillend was de afbeeldingen voor dit artikel te vervaardigen, heeft het bord bij de Sint Quirinusbron, zeer artistiek opgevat, geheel belangeloos geschilderd. (Noot van de Redactie.)

niet onder denzelfden invloed behandeld hebben? Uit dien tijd kan men dus rekenen, dat het naaktfiguur in het Halstersche Gemeentewapen is gekomen.

Het onder 1 beschreven schild lijkt mij het belangrijkste. Ook zonder zijn historischen oorsprong te kunnen bewijzen, kan men bij eenig doordenken heel goed begrijpen, wat het symboliseert, n.l. de uitvoering van het bij het hooggerecht gevelde vonnis der doodstraf door een lager rechtscollege, dat het bewijs van uitvoering overreikt aan een vertegenwoordiger van den lastgever.

Even voorbij den St. Antoniusmolen in de richting naar Bergen-op-Zoom lag vroeger een hoeve „De halve Galg.” De volks-overlevering wil, dat in vroegere eeuwen daar de plaats was, waar de terechtstellingen van de ter dood veroordeelden gebeurden. Beschouwd in verband met eenige bekende feiten uit het oude recht in het Markiezaat, is aan te nemen dat de volksverleving waarheid bevat, en dat de aldaar uitgevoerde vonnissen plaats hadden op last van den Heer van Bergen-op-Zoom. (Zeer zeker!! de Redactie). Er heeft o. a. een bepaling bestaan dat de Heer de doodstraf niet mocht doen voltrekken binnen de Stadsmuren.

Bekend is ook, dat een der Heeren aan de Zuidzijde der stad, bij zijn bosch, een plek bestemde om als strafplaats te dienen en daarheen een weg liet aanleggen, nu nog bekend als het Galgenbaantje. Ook bij Halsteren hadden terechtstellingen plaats. Men mag dus met vrij groote zekerheid veronderstellen, dat het eerste Gemeentewapen afkomstig is van het zegel der Dingbank en dat Dorpsnaam en Wapenschild eenzelfde idee dekken. Beide zouden dan zijn ontstaan door het uitvoeren van de doodstraf ter plaats. Het wapenschild drukt dit symbool uit.

De plaatsnaam *Halsteren*, zou dan zijn afgeleid van: om *hals* brengen. Zoo beschouwd is er verband tusschen de volksverleving en bekende vaststaande gegevens.

Veel wat op het eerste gezicht vreemd en onbegrijpelijk ijjkt, begint daardoor voor ons geestesoog te leven in een hoogen graad van waarschijnlijkheid. Ik geef toe dat niet alles documentair te bewijzen is. Ik verklaar dan ook, geen pennenstrijd te zullen voeren met hon, die hier zouden willen ontkennen.

Ik meen echter dat, evenals in de vergelijkende taalstudie, het nasporen in historische documenten vergemakkelijkt wordt

zucht

door voorafgaande vergelijkende beschouwingen, ontstaan door rondzien ter plaatse en het trachten te begrijpen der overleveringen van het volk.

Nu het Bergen-op-Zoomsche archief een bekwaam en ijverig Archivaris bezit, waardoor ook amateurs neiging krijgen om na te vorschen, hoop ik dat over veel wat zich vermoeden laat, ook in dezen, vroeg of laat een meer helder licht zal schijnen; waar door bewezen wordt uit Geschiedenisbronnen en documenten wat nu slechts heel vaag geweten wordt en moeielijk in verband te brengen is, omdat de lange loop der eeuwen het helder weten heeft doen verloren gaan.

M. VAN DE MORTEL.

Halsteren, Maart 1924.

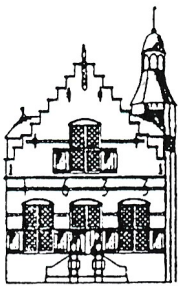
16° EEUWSCHE AVIATIEK IN BERGEN OP ZOOM.

In het jaar 1590 betaalde het stadsbestuur van Bergen-op-Zoom een bepaald bedrag, groot 6 Carolus gulden, aan zekeren Keulenaar, met name Harman Emden, „vlieger”, die op 19 Augustus van dat jaar vanuit het groote venster der Grootte Kerktoeren op de Markt „gevloogen” had tot aan het begin van de Lange Meede-straeete (Fortuinstraat) (zie: Gemeente Rek. B. o. Z. A° 1590/91 f°. 17.)

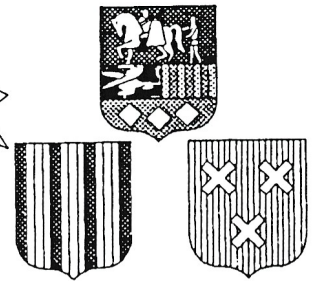
Wat men destijds „vliegen” noemde, was echter niets anders dan „koorddansen,” de Keulsche acrobaat liep dus over een koord, gespannen vanaf het hoogste torenvenster tot aan 't eerste huis der Fortuinstraat.

Dat het „vlieger” zóó moet worden begrepen, blijkt uit de Gemeenterekening van 1590 terzelfder plaatse, waar men leest van „het sparren (spannen) vanden corde, daer de voirs. Harman Emden, vlieger, op gevloogen heeft.”

H. LEVELT.

Heemkundekring Halchterth

Halsteren , 1 mei 1996

Geachte commissie-leden,

Met zeer veel interesse hebben wij kennis genomen van uw voorstel ten aanzien van de herziening van de wapens van gemeenten en de instelling van wapens voor de dorpen in westelijk Noord-Brabant.

Toch valt het ons zwaar als Heemkundekring "Halchterth" , dat het dorpswapen gewijzigd zou kunnen worden , hetgeen in een ledenvergadering van 1 Mei 1996 besproken is. U moet weten , dat in de huidige gemeente Halsteren nogal wat bezwaar is gerezen tegen de indeling bij de gemeente Bergen op Zoom. Als nu het dorpswapen ook nog gewijzigd gaat worden blijft voor ons gevoel weinig over van enig eigen identiteit. U moet niet over het hoofd zien , dat de beschermheilige van Halsteren Sint Maarten is en heel duidelijk herkenbaar is in het huidige gemeentewapen. In het voorgestelde dorpswapen wordt deze identiteit voor de normale ingezetene onherkenbaar.

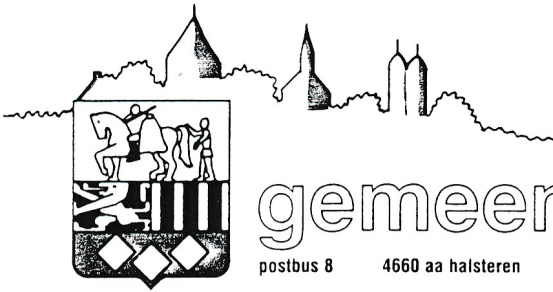
Ons voorstel is om Sint Maarten - zoals in het huidige wapen - op de plaats van het geschuinde vlak te zetten. Hopende , dat u positief zult besluiten op ons voorstel , verblijven wij met dank.

Met vriendelijke groet en hoogachting,
namens de Heemkundekring "Halchterth"

C.van Esch

C.van Esch
Lindenlaantje 3
4661 JK Halsteren
Tel:0164-686310

Archief
B2

postbus 8 4660 aa halsteren dorpsstraat 30 tel. (0164) 682852 fax. (0164) 686795

giro 1067313
bank voor nederlandse gemeenten
nr. 28 50 03 275
postrekening van de bank 1081

Aan Heemkundekring Halchterth
T.a.v. de heer C. van Esch
Lindenlaantje 3
4661 JK HALSTEREN

20 MEI 1996

datum	15 mei 1996	uw brief d. d. 3 - 5 - 1996	bijlage(n)	- -
onderwerp	gemeentewapen	uw kenmerk	ons kenmerk	96/1794/PW

Geacht heer,

Wij hebben kennis genomen van uw brief van bovenvermelde datum en onderwerp. Het Bestuurlijk Overleg gemeentelijke herindeling is overeengekomen dat de raad van de nieuw te vormen gemeente, mede aan de hand van de ingewonnen adviezen, zal besluiten over de gemeentewapens van Bergen op Zoom en Halsteren. Wij hebben overigens gepleit voor handhaving van het huidige gemeentewapen van Halsteren.

Wij vertrouwen er op u hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Halsteren,
de secretaris, de burgemeester,

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de Stichting Brabants Heem

secretariaat:

Purmerstraat 14,
5628 HE Eindhoven, telefoonnummer gewijzigd: 040.2382911.
040 - 387911.

kopie

Heemkundekring Halchterth
p/a Lindenlaantje 3
4661 JK Halsteren

Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: WB/Ha/02
Datum: 15 mei 1996
Onderwerp: gemeentewapen

Geacht bestuur,

Namens de commissie dank ik u hartelijk voor de ontvangen reactie op het rapport over de wapens enz. in Westelijk Noord-Brabant.

Zoals u uit het rapport heeft begrepen, neemt de commissie geen standpunt in ten aanzien van de herindelingen van de gemeenten in deze provincie. In het rapport gaat de commissie er vanuit dat deze doorgang zullen vinden.

Het vaststellen van een officieel dorpswapen, hetgeen tot de bevoegdheid van de [toekomstige] gemeenteraad behoort, kan een doeltreffend middel zijn om ook binnen de 'nieuwe' gemeente aan de eigen identiteit van Halsteren gestalte te blijven geven. In dit verband meent de commissie te mogen wijzen op een misverstand. Een wapen is niet zomaar een 'beeldmerk' dat zonder meer herkenbaar moet zijn. Een wapen is een symbolisch 'kenmerk', dat de identiteit aanduidt door wapentekens en -kleuren.

In het wapen van Nederland komt bijvoorbeeld een gekroonde en met zwaard en pijlen bewapende leeuw voor: geen afbeelding van een molen of een tulp, wat inderdaad erg herkenbaar zou zijn. De leeuw 'staat' echter voor onze onafhankelijkheid en de strijd daarvoor in de loop van de geschiedenis. Iedere Nederlander hoort het wapen te kennen. Molentjes en tulpen zijn producten die behoren tot de reclame, gericht op de buitenlandse toeristen.

De commissie ziet daarom niet in, waarom er in het dorpswapen voor Halsteren, zoals zij dat in haar rapport heeft voorgesteld, door het ontbreken van het beeld van Sint-Maarten niets 'eigens' zou overblijven. Naast de tweedeling van één van de velden komen er in het ontworpen wapen symbolen voor die ook in het tegenwoordige gemeentewapen staan en in hun geheel toch minstens evenwaardig zijn aan het heiligenbeeld. Daarom is de commissie van mening, dat ook de 'normale ingezetene' na enige gewenning wel degelijk in het ontworpen wapen iets eigens zal kunnen zien.

Ook meent de commissie in dit verband te mogen verwijzen naar de reactie van de heemkundekring van Den Dungen op een van haar eerdere rapporten. Deze voormalige gemeente voerde het beeld van Sint-Jacob in haar wapen, maar de heemkundekring heeft het commissie-ontwerp voor een dorpswapen spontaan overgenomen. In dit nieuwe wapen wordt Sint-Jacob gesymboliseerd door schelpen, het kenteken van deze heilige en er komt dus geen heiligenbeeld in voor. Kennelijk zijn de schelpen voor 'normale ingezetenen' van die plaats wél herkenbaar.

Zoals u in de inleiding van het commissierapport heeft kunnen lezen, is de commissie tegen het opnemen van heiligenbeelden in een gemeente- of dorpswapen. Zij horen daarin niet thuis, maar wel op schilderijen, prenten en devotionalia. In deze tijd zal een heiligenfiguur als plaatselijk kenmerk zeker niet iedereen aanspreken, zelfs niet alle rooms-katholieken.

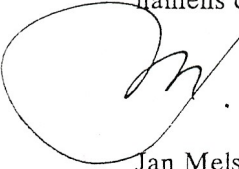
Om aan de wensen enigszins tegemoet te komen kan het dorpswapen echter met het wapenschild gecombineerd worden tot een wapencompositie of 'ensemble', zoals dat voorkwam op het

vroegere schependomszegel van Halsteren. Hieronder vindt u een tekening die als voorbeeld kan dienen voor hetgeen de commissie hiermee bedoelt.

Zoals u ziet, heeft de commissie niets tegen heiligenbeelden als onderdeel van een wapencompositie of -ensemble dat de identiteit van een plaats kan symboliseren.

Hiermee hopen wij u van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
namens de commissie,

Jan Melssen, secretaris.

